

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 26 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

HIRDETÉS:
4-betűs betű sor egyszer 20 fill.,
minden következéskor 15 fill.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyetemi
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 37.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Rt. Részvény-
Társaság.
József téherczeg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1915.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Csütörtök, december 2

Átkarolással Plevlje elé értek csapataink.

(Köveas tábornok 40 000 szerb katonát és 26 000 katonakötelet fogott el.)

Budapest, december 1. (Hivatalos.) A főhadiszállásról jelentik:

Orosz hadszintér:

Nincs nevezetesebb esemény. Az északkeleti arcvonalon osztrák-magyar főparancsnokság alatt november hó tolyamán a foglyok száma, illetve a zsákmány hetvennyolc tiszt, tizenkettőezer főnyi legénység és harminckettő gépfegyver.

Olasz hadszintér:

A tegnapi nap az Isonzó harsvonalon általában csendesebben telt el. Csak a tolmeini hídfőt támadták ismételtten hevesen. Az ellenség előretörései tűzünkben omlottak össze. Ma éjjel a Monte San Michele északi lejtője ellen az olasz tüzéség erős tüzelést kezdett; egyidejűleg támadást intézett az ellenség a hegyosucs ellen, de visszavertük. Az ellenségnek San Martino körül megkísérelt támadásait is visszavertük.

Délkeleti hadszintér:

Csapataink átkaroló mozdulattal Plevlje felé nyomulnak elő. Egy hadoszlop a Gradina maraslatot támadja, a Metelka nyeregtől délkeletre, egy másik a délután első óráiban és a sötétség beálltával rohammal foglalta el a Plevljétől tíz kilométernyire északra levő fensíknak a montenegróiak által szívósan védett szélét. A bolgárok Prizrent huszonkilencedikén délben elfoglalták. Köveas tábornok serege novemberben negyvenezernyolcszáz szerb katonát és huszonhatezerhatszáz védőteles korban levő szerbet fogott el, valamint egyszázhetvenkilenc löveget és tizenkét gépfegyvert zsákmányolt. Höfer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya)

Prizrennél tizenötezer szerbet fogtak el a bolgárok.

Berlin, december 1. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszintér:

La Bassétól nyugatra csapataink egy nagy kiterjedésű robbantással jelentékeny károkat okoztak az angol hadállásban. Egy angol és egy francia repülőgépet lelőttünk, a bennülőket elfogtuk.

Keleti hadszintér:

Jelentős esemény nem történt.

Balkán hadszintér:

Egyes helyeken sikeres harcaink voltak az ellenséges utóvédekkel. Prizrennél a bolgár csapatok tizenötezer szerbet elfogtak és sok hegyi ágyut és egyéb hadiszert zsákmányoltak. Legfelsőbb hadvezetőség. (Miniszterelnökség sajtóosztálya)

Arad jövője.

Arad, december 1

Fordulópontot jelent Arad város életében a holnapi nap. A Marti aradi automobil-gyár holnap, csütörtökön tartja meg rendkívüli közgyűlést, melyen elhatározzák az alantókének majdnem négy millió koronára való fölemelését és a gyár nagyarányu kibővítését. Rövid időn belül a munkáslétszám megkétszereződik ezen a nagyszabásu telepen. Hogy milyen nagy gazdasági jelentősége van a több ezer főnyi munkástömegeg dolgozó gyárnak egy város életében, arra nagyszerű példát szolgáltatnak a német ipari gécpontok, amelyek vagyonosodásukat, fejlődésüket csaknem kizárólag a területükön létesített gyáraknak köszönhetik.

A legteljesebb elismerés illeti meg mindama férfiakat, akik néhány évvel ezelőtt részt vettek ennek a ma már óriásivá nőtt ipartelepnek megalapítási munkálataiban. Arad hálás szívvel fordulhat azok felé, akik vasakarattal végezték el az uttörés nehéz, fárasszó és gyakran hálátlan földadatát; akik nem futamodtak meg a hozzá nem értésből fakadó támadások elöl, hanem bátor kézzel építették meg a Martának ma már gránit-szilárd alapjait. Kétségtelen, hogy ma már megbánással gondolnak vissza a gáncoskodók arra az időre, amikor elhamarkodott módon akarták megakadályozni az automobil-gyár egykori megalapítóit abban, hogy nagyszerű műüket teljesen kiépíthessék.

Hogy mit jelent most Aradnak az automobil-gyár, azt ma e város minden polgára tudja és látja. De hogy mit fog jelenteni a jövőben, azt Laczay Leó v. b. t. t.-nak az Aradi Közlöny mai számában olvasható nyilatkozatából állapíthatjuk meg. Az ipartelep, amely gyártmányával a jövőben behálózza a Keletet és a Nyugat jelentékeny területeit, Arad számára a legszebb fejlődési perspektívát nyitja meg. A termény német tőke, amely expanzív erejével már eddig is bámulatba ejtette ellenségeinket, a háboru után még nagyobb arányokban fog terjeszkedni és bizonyára olyan területeken ver majd gyökeret, amelyek már eddig is alkalmasaknak bizonyultak arra, hogy a gyárak gyors fejlődését elősegíthetik. A német tőke első kísérletét a Martánál teszi meg és ha Arad megteveli a hozzá fűzött várakozásoknak, úgy az alapítások egész sora követ-

kezik és e város rohamlépéssel fogja megtenni a fejlődésnek azt a szédületes utját, amelyet eddig csak egy-két magyar város tudott eddig megközelíteni. Ezt jelenti nekünk Lánosz Loónak Aradra való érkezése és ezért kell nekünk Magyarország eme kimagasló gazdasági vezéralakját szinte melegséggel köszönteni.

„Szerbia meghódítása német bluff.”

(Péter önként költözött Szkutariba. — A szerb hadsereg intakt. — A Temps hazugságai.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, december 1.

A franciák már el is felejtették, hogy néz ki a győzelem. Miután a francia hadsereg Napoleon óta nem részesült ilyesmiben, tagadják alapjában véve, hogy győzelem egyáltalán volna a világon. Franciaország számára például Szerbia még egyáltalán nincs legyőzve. Hogy a szerb kormány Szkutariba menekült, és a Temps szerint csak egy „esemény”, amelyet a centrális hatalmak agitatorikus célokra felhasználhatnak, de amely „a tulajdonképeni katonai helyzetet semmi tekintetben sem érinti”

A szerb kormány maga választotta meg székhelyét, még pedig nemzeti földének közelében, egy olyan helyen, amely megadja számára a kívánatos biztonságot s aránylag jó közlekedési alkalmakat nyújt. A szerb kormány letelepedése Szkutariban nem érinti jobban a szerb kérdést, mint Albert király átköltözése Havre-ba a belga kérdést. Még van még a szerb hadsereg, amely megőrizte mozgási szabadságát s más tekintetben is érintetlen. (?) Délen francia és angol erők állanak, amelyek napról-napra erősödnek. Mellette szemben áll a német-osztrák-magyar hadsereg, amelyet a háború már nagyon megviselt s amely leirhatatlanul nehéz terepen operál. Ott a bolgár hadsereg, amely rettenetes veszteséget szenvedett s mástólhavi harc után eroje vége felé jár. (?) Ez az igazság. S a centrális hatalmak jól tudják, hogy az entente erejének teljes kibontakozása a helyzetet nagyon gyorsan meg fogja változtatni, a szerb defenzívát átalakítja offenzívává. S akkor Bulgária meg fog bünbödni bütlenségéért. Az a „blüfpolitika”, amelyet Németország hallatlan merészséggel űz, nem állhat szembe az entente hatalmak azon elhatározásával, hogy a háborút végig küzdik. Elegendő volt, hogy az entente-nak est az elhatározását félre nem érthető módon tudtul adjuk Athénben s a négyes szövetség ügyébe vetett bizalom megerősödött s eloszlott az a zavar, amelyet a német botolyást keltett a görög fővárosban.

Ennyit mond a legelőkelőbb francia lap, amelynek a kormányhoz való viszonya ismeretes, szerbiai győzelmeikről. Péter király tiszta passzióból új székhelyet választott magának Szkutariban, amelynek biztonságáért a Temps nagylelkűen kezeskedik. Szkutari a szerb föld közelében van s meg vannak a kívánatos közlekedési alkalmatosságai. All még az intakt szerb hadsereg, (csak 120.000 embert fogtuk el hat hét alatt) a centrális hatalmak s Bulgária seregei azonban már el vannak csigázva. S az entente-nak csak akarni kell s már meg van a döntő csepés.

A dolgok ilyenén beállítása több, mint a tények elferdítése. Ez büntetendő, büntetés mértékét a francia napszemle ellen, amely keserve-

sen meg fogja magát bosszulni. Szerbia megszünt létezni. A szerb hadsereg szétugrasztva, szétverve, megfosztva nehéz ágyuitól az ellenséges érzelmű Albániába menekült. Péter királynak nincs módjában székhelyét kivál szítani, őt a szövetségesek győzelmei egyik helyről a másikra űzik s ma nem tudja, holnap hol hajtja le a fejét. A „Temps” ne igen biztosítsa Szkutari nyugalmát. A német hadvezetőség ép a napokban adta tudtul, hogy a szerb offenzíva ránk nézve aránylag igen csekély veszteségekkel végződött. S a „Temps” még is azt írja, hogy a szerb hadsereg intakt s a mielek már nem akcióképes. S Athénben sem az entente ügyébe vetett bizalom bírta rá az államférfiakat engedékenységre, hanem a kereskedelmi blokádnak brutális eszköze.

De mindez nem csoda. A franciák már elfelejtették, mi az a „győzelem”. Ők Szerbia meghódítását német „b'uff”-nek nevezik.

A böjtölés dicsérete.

(Éhező kura vezet az egészséghez.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, december 1.

Upton Sinclair, ismert amerikai regényíró, a „Mocsár” szerzője, a „Contemporary Review”-ban hosszabb tanulmányt ír betegségéről és gyógyításáról.

— Tíz évig figyeltem meg a bajjaimat — írta — ideges főtájszom, meghűléseim s sok egyéb betegségem volt, minden gyógymódot megpróbáltam, siker nélkül, míg egy hö'gytől hallottam tikkát, ki esuz, gyomorbántában, ideggyengeség és buskomorságban szenvedett, évtizedekig ágyban szelődött és most egészséges, friss és vidám; az emberek elcsodálkoznak rajta. Titka: Böjtölés, szabályos éhező-kura, ez az egészség felé vezető út. Követtem. Első nap vad, kóros éhség gyötört; másnap is még éhes voltam, de azután, csodálkozásomra, teljesen megszűnt az éhségérzetem, étvágyam, mintha sohasem ettem volna. A főtájszom, mely a böjt előtt kínozott, a böjt első napján még kísért, de aztán megszűnt és pedig örökre. Második nap kissé gyöngének éreztem magam, a napba feküdtem és egész nap olvastam. Így harmadik és negyedik napon is: megmaradt az egyforma testi tunyasság és fáradtság az éss nagy világosságával kapcsolatban. Meglepett ezem ébersége; többet olvastam és írtam, mint valaha. Az első négy nap alatt 15 fontot vesztem súlyában, azután már csak két fontot nyolc nap alatt. Tizenkét nap után megtört em a böjtölés; két napig narancslevet ittam, utána tejkurára tértem át; első nap minden órában egy pohár, azután minden háromnegyed, utána minden fél-órán egy pohár forrált tejet ittam. Azóta friss, egészséges vagyok. A tejkura első napján négy és fél fontot, 24 napon át összesen 22 fontot bízam.”

Nem szabad a tápinger csábítására baktani. Nagy igazságot tanít Pythagorus (584—504. Kr. e.) és Erasistratus (280. Kr. e.), kik az ember táplálkozásánál elsősorban növényi elességet, szük étkezést és böjtölést ajánlanak. Ugyanezt tanította Asclepiades (született Prusa városban, Bythiniában, élt 128—56. Kr. e.), aki a lázat is gyógyító folyamnak tekintette s éhezést és szomjuhozást ajánl. — Igaz téves sokak tanítása: csak jól táplálkozni, minél táplálódabb ételket fogyasztani! Olyan nézet ez mintha a rosszul fűtő kályhát jól meztömöm fűtőanyaggal, hogy jobban égjen benne; mi lesz utána? Végképp felmondia a szőlőáztat; a helyett, hogy koromtól, salaktól, megtisztíta-

nám a tüzhelyét, úgy teletömöm, hogy vele még a benne pislogó kis tüzet is elfoítom. A szervezetbe igen tömött tápszermennyiség annyira legyöngíti azt, hogy megbénul és hiányosan működik. A böjtöléstől ne tartunk, az éhségérzet és kezdetben jelentkező szédüléserzet nemeokára megszűnik; az elme világos, szabad lesz; egyetlen kissé kellemetlen jelenség: ragacsos is a szájban és mezzakott nyelv; a szomjuság se aggasztja a böjtölőt. Hisz a Schroth-féle gyógy módnak hányan vetik alá megukat, meynél pedig 4—6 hétig kell az ivástól szigorúan tartózkodni. Aki a teigógy-mód felé nem hajlik, használja a gyümölcs-gyógy módot, esetleg befőt könnyebben emészthető gyümölcseccsel, főleg almával. A szervezet rendbehozatalának főeszköze a gyomor ny tisztá érvényesülése és hatása s ez utón a gyomor és belek alapos kitisztulása. A tápszermennyiség korlátozásától mily balga módon félnek sokszor az emberek és még az orvosok is! E' mekórba'zi betegnek sokszor kényszerrel, az orron át beillesztett eső után, adnak be tápszert; holott a tápszert visszautasító beteg nem képes levgengőt erőt agyvvelő szervezettel a tápszert normálisan megemészteni. Nem kell az ébhaláltól tartani: ez a böjtölésnek csak 40-ik napján áll bel

Báltz tanár Japánban két hordkocsi vevőt tartva, magyigyelte táplálásukat és erejük növekedését, s hovatúlását. Ez a két legény 22 és 25 éves volt, három héten át naponta 40 kilométer távolságra, állandó futamban (Dauerlauf) hordták. Tizennégy nap múlva hus'áplálékkal kínálta meg őket. Elfogadták, mert náluk ez drága esomege. De három nap múlva lemondtak róla, mert erőhanvatlást, fáradtságot keltett bennök. Szokott növényi táplálkozásuk felvétele után ismét rendszeres erejükben találta. Rizs, burgonya, árpa, gesztenye és liljomevőkér volt az ételjük. Találkozott Báltz, Tokióból Nikko felé tartva, egy emberrel, kit egy ily hordkocsin (Djin-rikiska) egy japáni 14 és fél óra alatt 110 kilométernyire vitt, futamlépésben, az 54 kilogrammos embert! — Tartózkodjunk tehát az ideg- és szivmérgektől, az önméregesztéstől, mely a hus, alkohol és dohányélvezetéstől, a kicsapongásból, a szenvedélyeknek hódolásából, éjjelezésből és testi, meg szellemi túleröltetésből áll, óviuk szervezetünket, főleg szivünket, idegeinket és gyomrunkat nagy feladatoktól, melyekkel nehezen küzdenek meg; a hus'ól való önmegtartóztatást illetőleg pedig gondoljunk még annak erkölcsnemesítő hatására is; hű háziállatokat, megemésztesük céljából, megölni: ez ellenkezik az ember eszményi nézetével. Es aki nem akar állatot megölni, nem is fogja azt kínozni. Es aki állatokkal szemben könyörületes, az nem fog az emberi nyomor mellett sem érzéktelenül elhaladni.

Igy beszél Upton Sinclair.

Tisztelettel kérjük t. előfizetőinket, hogy a lap kézbesítésére vonatkozó reklamációkat, avagy a lakhelyváltoztatást mindenkör a kiadóhivatallal közöljék, (Telefon 151.) mert másutt, pl. a lapkihordónál, vagy pénzbeszedőnél leadott címváltozások elkésve, vagy egyáltalában nem jutnak birtokunkba.

Beszélgetés Lánczy Leóval.

(Arad fejlődése a háború után. — Uj gyár-alakítások küszöbén.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 1.

Lánczy Leó belső titkos tanácsos, a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank elnök igazgatója ma este a gyorsvonattal Aradra érkezett, hogy részt vegyen a Marta aradi automobil gyárnak osztoztörökön délelőtt tíz órakor a városháza tanácstermében tartandó rendkívüli közgyűlésén. Tudvalévő, hogy a Marta részvényeinek háromnegyed részét a mannheimi Benz automobil gyár és a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank vásárolta meg. Ezt a tranzakciót a holnapi közgyűlésnek be fogják jelenteni és megválasztják a részvénytársaság új igazgatóságát. A részvénytársaság elnöke Lánczy Leó v. b. t. t. lesz. A Marta jövődjét gyors fejlődését mindenki biztosítottak látja az új érdekeltség révén. Lánczy Leó kíséretében voltak a következők: Heinrich Ferenc udvari tanácsos, Pichler Károly a Ruggyanta gyár igazgatója Rechnitz Béla a Ruggyanta gyár vezérigazgatója, Róvász Jenő a Kereskedelmi Bank igazgatója és vezértitkárja, Káldy Jenő a Benz-cég magyarországi meghatalmazott vezérigazgatója, Haltenberger Samu, a Budapesti Autó Közlekedési R.-T. vezérigazgatója és Meis-hirn Péter műszaki igazgató.

Megérkezése után felkerestük Lánczy Leót és kérdést intéztünk hozzá a Marta aradi gazdasági fejlődésre való hatásáról. Lánczy Leó a következőket volt szives mondani az Aradi Közlöny munkatársának:

— Ebből a szép magyar gyárból nagyobb szabású vállalatot, ugynevezett világgyárat szeretnék csinálni, amely nagyban hozzájárulna hazánk ipari nivójának emeléséhez. Ennek a vállalatnak már megvetette az alapját Rejchnitz Béla a magyar ruggyanta gyár vezérigazgatója, aki éles szemmel ismerte fel ennek az akkor még primitív vállalatnak természetesen fejlődési feltételeit. A holnapi közgyűlésen elfogjuk határozni a kétmillió négy-százszáz koronára alaptőkének hárommillió hat-százszáz koronára való felemelését és ennek alapján a gyár kibővítését. Most hétszázhusz munkás dolgozik a Martánál, de reméljük, hogy néhány hónap múlva már ezerkétszáz embert tudunk foglalkoztatni. A Pesti Magyar Kereskedelmi Banknál korlátlan hitel áll a vállalat rendelkezésére. Azt akarjuk, hogy gyártmányaink keresett cikkékké váljanak a keleten, ámbr a Balkánra való export megvalósítása csak a jövő feladatai közé tartozik, mert előreláthatóan még néhány évig csak a belföldi igényeket fogjuk kielégíteni, mert gyártmányainkat a belföldi szükséglet rendkívüli módon igénybe venni. Szerenésés körülménynek tartom, hogy sikerült idekapcsolni az automobilgyártás terén legnagyobb hírű és igen magas technikai nivójú német vállalat érdekeltségét. És a körülmény sorként fog hatni a német tőkére és a német ipari körökre, hogy beható érdeklődést tanúsítsanak a jövőben Magyarország iránt.

— Biztosan remélem, hogy a Marta fellendüléséhez fűzött remények beválnak és

ezzel Aradnak már ma is elég szép ipara még nagyobb fejlődéshez jut. Bismányos gyári vállalatok alapítására és fejlesztésére Aradon feltalálhatók a legtermészetesebb előfeltételek. Aradot gyáripari centrummá predesztinálja szerenésés földrajzi fekvése, a Balkánhoz való közelsége, vasuti gócpontja, amely Románia és Szegeden meg Temesváron át Szerbia felé nyitja meg a legrövidebb utat, amellel pedig nem esik távol az ország központjától sem és így gyors összeköttetést biztosít országunk egyéb helyeivel és Ausztriával is.

— Boldog vagyok, hogy a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank érdekköréhez újabban ez a nagy vállalat is hozzákapcsolódik. Szeretném binni, hogy ez nem marad meg kiedrletnek és Arad utabb szálakkal is hozzá fog tűzödni a kereskedelmi bankhoz, amely így hozzájárulhat Arad gazdasági felvirágosztatásához; ami annál könnyebben is megvalósítható lesz, mert Arad város vezetősége a legnagyobb ér-séssel viseltetik a modern ipari törekvések iránt. Egyébként őszintén mondhatom, hogy meglepett e város gyönyörű külseje és szép fejlődése, ami szintén azt mutatja, hogy Arad polgársága már is eljutott a modern városi élet magaslatára. (=)

Konstantin király németbarát.

(Kitchener nyilatkozata athéni utjáról. — Anglia kárterítése Görögországnak.)

Távriai tudósítás.

Athén, december 1.

A Daily Telegraph jelentése szerint Kitchener a lap munkatársának a következő kijelentéseket tette:

— Görögországban csak egy akarat érvényesül, a királyé. A miniszterek, politikusok és a nép egyaránt szívesen fogadtak engem is. Cochint is, kifjezésre jut tettek rokonszauvüket az entente-tal szemben, de az egész görög nemzet sem számít a király elhatározott akaratával szemben. A király pedig őszintén németbarát.

Hatvan millió korona kártérítés a görögöknek.

London, december 1. Az entente és Görögország megazeyezése értelmében a négyes-entente kártérítési kötelezettséget vállalt Görögországgal szemben az okozott károkért, melyek a csanakok partraszállása, továbbcsábítás, éltelmezési és operációjától folytán állanak elő. A megazeyezés értelmében Anglia december első felében előleget fog folyósítani erre a görög követelésre és pedig első részletül hatvan milliót. Konstantin király Szaloniki kitűrtését várja.

Athén, december 1. (Havas). Jól értesült személyiségek szerint a négyes-entente fázadozása arra irányul, hogy a görög kormányt a tegnapi átvujtott válaszlégység világosabb és részletesebb magyarázatára bírja. Kiszivárgott hír szerint az a Párisból érkezett hír, hogy ott az angoloknak és franciáknak Szalonikijog

való elvonulását híresztelik, okozza Konstantin király ellenállását. Konstantin király bizik ebben az esethez és ezért törekszik a szövetségesek követeléseinek teljesítését halogatni. Nem ért el diplomáciai sikert az entente Athénben.

Amsterdam, december 1. Londonból jelentik: A görög kormány válasza a négyes-entente részéről legzárólag még ismeretlen. A Reuter-üzenettség jelentése majd optimistikus, majd pesszimistikusan hangzanak. A taláiban azt hiszik, hogy az entente nem érte el a kívánt sikert.

Athén ostromállapotban.

Bern, december 1. A „Corriere della Sera” lev lezöje jelenti a fővárosból: Athén egészen egy ostromállapotban lévő város kénny mutatja. Mindenütt szuronvos őriáratok orkálnak és a csendőrség számát megkétszereztek.

A görög szigetek megszállása.

Genf. Az angol kormány megparancsolta a flottának, hogy a többi még meg nem szállított görög szigetet is szállja meg.

Joffre megbukott.

(Elnökség Franciaországban. — A franciák és angolok viszálya.)

Távriai tudósítás.

Berlin, december 1.

A Telegraph-Union tudósítója távirat tozza Genfből:

Ideérkezett komoly politikai körökből eredő információk szerint, a francia kamara folyosóin a beavatottak között határozott hírek cirkálnak a miniszterválságról. Amennyiben a szaloniki kaland katonai és diplomáciai téren Franciaországra nézve kudarcra járna, nemcsak Briand kabinete van veszélyben, de nincs kizárva az elnökség sem.

Tavasszal döntő erőfeszítésre készült Franciaország.

Páris. A kamara tegnap tárgyalta az 1917. évfolyam igénybevételeéről szóló törvényjavaslatot. Gallieni hadügyminiszter kijelentette, hogy teljesen egyetért Joffre-val abban, hogy az 1917. évfolyam behívásának követelése csak elővigyázatossági intézkedés. A behívás nem jelenti azt, hogy az 1917-es évfolyamot azonnal a frontra küldik, azonban szükséges, hogy az évfolyamot hosszasan és gondosan képezzék ki, hogy minden lehető esetre készen álljon. Gallieni beszéde végen felhívta a kamarát, hogy az évfolyamot minél előbb bocsássa rendelkezésére, hogy 1916. tavaszán készen álljon arra, hogy ha majd a szövetségesekkel egyetértésben Franciaország megerősítése, fegyverkezési megengedik, döntő erőfeszítést tegyen. A miniszter biztosította a házat, hogy minden intézkedést megtesznek a fiatal évfolyam egészségének kimelésére. Egyik képviselő kritikájára válaszolva Gallieni a ház nagy többsége mellett kijelentette, hogy nem ismer sem rokont, sem barátot, csak kötelességet. A ház az 1917. évfolyam behívásáról szóló törvényjavaslatot elfogadta.

Joffre visszavonul a háborútól.

Kopenhága. A „National Tidende” megerősíti azt a hírt, hogy Joffre lemond, sőt nem fogadja el a nagy közből haditanács elnökségét sem, hanem egészen visszavonul a magánéletbe. Joffre visszalépését angol intrikák okozták, Joffre Londonban az angolokat nyíltan azzal vádozta, hogy a franciákkal nem úgy bántak, mint szövetség-

sekkel, hanem ép oly kegyetlenül, mint a férvad koloniális csapatokkal.

Anglia — mondotta Joffre — az eseményeket mintegy páholyból nézi olyan időben, amikor Franciaország nyolcadrésze az ellenség kezében van s az egész ország verzik.

Joffre utódját Petin tábornokot szemelték ki.

A hontalanná vált szerbek.

(Ghevgelibe költözik a szerb kormány. — Decemberben a háboru befejezését várják a bolgárok.)

— Távirati tudósítás. —

Budapest, december 1.

A Daily Telegraph szalonkii levelezője Monasztirban beszélt a szerb hadügyminiszterrel, aki elmondta, hogy a szerb hadseregnek visszavonulása közben hadifőszereplésének letemes részét sikerült megmentenie. A hadsereg vélegleg megsemmisítését elkerülte, de még óriási veszedelem fenyegetik. Minden oldalról el vannak szigetelve és el nem kerülhetik az éhséget, ha csak nem bírják keresztülvágni magukat a bolgár seregeken Üzkübnél, vagy ha nem próbálják meg a visszavonulást Albánián keresztül az Adria partjára. Valószínűleg az utóbbi tervet fogják megkísérelni, mivel a bolgár hadsereg része Makedóniában van.

Decemberben a háboru befejezését remélik a bolgárok.

Budapest. A Pester Lloyd tudósítója táviratozza Szófiából: A hadügyminiszter kijelentette, hogy a szerb hadműveletek befejeződtek. Az angol-francia expedíciós komédia csakhamar tragédiává fog átalakulni. Görögország semleges marad a Románia is, noha esetleg változtat semlegességének módján. A bolgár kamara valószínűleg december végén ül össze, a hadműveletek addigra befejeződnek s így a tanácskozásokon a katonaképviselők részt vehetnek.

A prizreni csata megpecsételte a szerbek sorsát.

Szófia. (Hivatalos jelentés, a november huszonkilencediki hadműveletekről.) Dél felőli csapataink rövid, de döntő fontosságú harc után elfoglalták Prizren városát, tizenhat-tizenhét ezer foglyot ejtettünk, ötven tábori ágyut és tereket és huszezer fegyvert zsákmányoltunk. A foglyok előadása szerint november huszonnyolcadikán Petár király, Sándor trónörökös, Pasics miniszterelnök és Trubeckoj herceg orosz követ lóháton, minden kíséret nélkül menekültek, menekülésük célja nem ismeretes. A Subareka és Prizren közti út cserbenhagyott hadiszerekkel, ágyuval, lőszeres ládákkal, szekérroncsokkal és kimult állatokkal van a szó szoros értelmében befedve. Prizrenben egyszáznegyvennyolc autómobil is zsákmányoltunk, amelyekkel lóhadiszállást és kormányt kellett volna elszállítani. A prizreni csata minden valószínűség szerint a szerb hadsereg elleni tulajdonképeni hadműve-

letünk befejezését jelenti. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Szkutari vagy Ghevgelibe lesz a szerb kormány székhelye.

Szkutari, december 1. (Havas.) A szerb miniszterelnök kormányával november 28-án ideérkezett. Itt lesz a szerb kormány székhelye.

Milanó, december 1. A „Corriere della Sera” jelenti, hogy az orosz és angol követek Monasztirba utaztak, míg a francia és olasz követek Albániában vannak. A két követ kijelentette, hogy Monasztirt egyelőre nem fenyegeti veszély és a városban való bizonytalan helyzet miatt való aggodalmuk alaptalannak bizonyult. A szerb kormány Szkutariban marad. Valószínű, hogy ez csak ideiglenes intézkedés, mert szó van arról, hogy a szerb fővárost Ghevgelibe fogják tenni és az idegen államok képviselőinek, valamint a megjelent szerb lapoknak is Ghevgeliben lesz a székhelyük.

Milanó, december 1. A Corriere della Sera jelenti: Szó van arról, hogy a szerb fővárossá Ghevgelibe fogják tenni.

Róma. A Szentfői-ügynökség jelenti Cetinjéből november 27-ről hivatalosan: A Montenegroba érkező szerb menekültek száma napról-napra növekszik. A Szerbiában akkreditált diplomáciai kar Podgoricába érkezett, ahonnan tovább utazik Szkutariba.

Montenegról jelentés sikereinkről.

Cettinje. Hivatalos jelentés november 28-áról. Az ellenség Focát, Metakát és Prijepoljét ismét elfoglalta, közben 54 foglyot ejtettünk.

A szerbek az Adriáig vonulnak vissza.

Berlin, december 1. A Telegraphen-Union jelenti Genéből: A francia hivatalos jelentés közli, hogy a szerb csapatok, a szövetséges csapatoktól teljesen el vannak vágva és részben átlépték az albán határt, visszavonulások során.

A szerb csapatok parancsot kaptak arra, hogy egészen az Adriáig vonuljanak vissza albán területre át és a tengerparton be fogják őket hajózni. (Nyilván ez lesz az a sokat emlegetett egyiptomi akció, a melyet az entente hadvezetősége a szerb hadsereggel utolsó próbaképpen meg akar kísérelni.)

Harc téren levő katonáknak

a legkedvesebb és legalkalmasabb ajándék egy hazulról érkező hírlap. Az „ARADI KOZLONY”-t a táborba minden aradi katona olvassa.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Csütörtök: „Legénybucsu” második kiadás szerint.

Péntek: „Timár Liza”

Szombat: „Ártatlan Zsuzsi” operett repris.

* A színház hírei. *Évike*, a legújabb vigjáték, melyre most készül a társulat, a Magyar Színház e nagy sikert aratott vigjátéka kitűnő szerencseváltásban kerül bemutatásra és előre láthatólag Aradon is biztos a legnagyobb siker. Az „Évike” kedves, vidám középpontjában két leány áll, a kis *Évike* és *Ida* nevű igen kedves próbálmánzzel. *Évike* liberális gondolkodású édesanyja elnézi, hogy a kis leányták cigarettáznak, de annál szigorúbb a papa — azonban a darab folyamán a szigorú papáról furcsa dolgok tűnnek ki — a többiek között, hogy a kis próbálmánzzel *Évike*nek természetesen testvére, a józsvivű *Évike* Idát hozza a család félszékbe, sőt vőlegényt is talál számára, úgy, hogy a harmadik felvonás végén csupa boldogságtól ragyogó ember áll a színpadon. Ez nagyjából a váza a család névnek, de rangos tréfa és kedves fordulat kergeti egymást benne. Az *Évike* szereposztása *Évike* Borosnyás, *Ida* Heppesné, a többi szereplők Várnai, Szász Anna, Delli, Kertész, Benkő, Ligeti M., Fülöp Irma stb. *Vasárnap előadások.* Vasárnap délután 3 és fél órákor mérsékelt helyvárakkal a most felújított *Bob herceg* operett herfi színré, a főszerepben Horváth M., Járni Böcke, Szász Anna, Gyűző, Barics, Polgár, Kertész stb., este 7 és fél órákor rendez helyvárakkal *Tiszt urak* a zárásban vig operett van műsoron elsőrangú szereposztással.

* Nagy iránydráma az Apollóban. (A zöid halála.) Az a színház, amely pusztításának tanítását élvezelesebb formában meg nem látuk és nem hallottuk, mint ma, az Apolló-színház premierjén. A esemény, amelybe az agitációt belehozta a szerző, annyira érdekesítő, hogy csak a dráma végén gondolkodunk az események intenciója fölött, addig pedig fogva tart a lebilincselő mesészővés. Pál apja holtteste mellett fogadja meg, hogy ellentét az alkohol csábító erejének, mert nem akar apja sorsára jutni, akit egy korezmában ünek agyon. Fogadását be is tartja s a legidősebb életet éli. Cs. ádot alapít a becsületes munkával keresi meg a kenyerét Jón azonban a másik veszedele, az idegen asszony, aki kivetí hálóját a szér, derék férfira s Pál hiába küzd, sorsát nem kerülheti ki, felesége elhagyja, ő maga tönkremegy s az apja utait járja. Már a zül-lee lejtőjén halad lefelé, amikor még egyszer összetalálkozik a feleségével, aki meg akarja menteni. Az orvos megmondja őszintén: Pál még megmenthető, de egy kórty pálinka is elég ahhoz, hogy halálát idézze elő. Az asszony először orvosáért, közben Pál öntedten iszik egy kórty pálinkát. Az orvos szava beteljesül: az orvosra már nincsen szükség. Pált megölte a pálinka. Az apa sorsát a fia sem kerülhette ki. A hamisítatlan művészettel megkonstruált iránydrámát még csütörtökön mutatja be az Apolló-színház. 3

* Bolygó lelkek. („Seelen die sich nechts begen.”) Viláshíres film kerül ma bemutatásra az Urániában. Meglepetést fog kelteni a film meséjének finom, mindamelllett kristálytisztaság szövése, melynek hőse egy tetőtől talpig jellemes fiatal ember, ki enyia ödvért súlyos áldozatot hoz — érdekből házassodik. Anyja meghal s így hiába volt az áldozatkészség, minnek csak a keresztje marad a fiatal ember vállán. Tünie kell felesége megvetését, ki bal-lépésének kizsákmányolóját látja benne. Jellembeli és szellemi fölénye azonban lassan elhatalmasodik környezeté fölött. A hitves makacs gyűlölete nem akar csak engedni, míg nem a megszégyenülés tisztító tűzében lelki válságon megy keresztül és súlyos betegsége után megértve és megtisztulva megérti a család érzését szent intelmeit. — *Bródy Sándor* *Lyon Lea* batakos színárékának film-felvételé legközelebb az Urániában. 5

Tisza István a háboruban szerzett területekről.

(Interpelláció a címer és zászló kérdésről. — A képviselőház ülése.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Budapest, december 1.

A képviselőház mai ülésének napirendjét az interpellációk töltötték ki. Sorban az első interpelláló Eger Béla lett volna, aki a vasutasok, különösen a B. osztályúak állítólagos sérelme dolgában jegyezte be interpellációját még május hónapban. Eger felszólalása elmaradt és ezért Polónyi Géza következett, aki a címer és zászló használata dolgában kibocsátott rendeletekről interpellált. A Ház mai ülése iránt különösebb érdeklődés nem nyilvánult meg és föltizenegykor még csak kevesen tartózkodtak a folyosókon.

(Az ülés megnyitása.)

Kétfélrel tízenegy óra előtt nyitotta meg Beöthy Pál elnök a képviselőház ülést.

Az elnöki jelentések során megemlékezett szókáról a kitüntetésekről, amelyeket a Ház tagjai katonai érdemeikért újabbán kaptak. Azután előterjesztette a napirendre vonatkozó javaslatát, amely szerint a Ház a bizottság munkájának érdemleges elintézéséig csak egy formális ülést tartson, e hónap harmadikán, pénteken, amikor azok a bizottságok fognak jelentést tenni, amelyek anyagukat már fel dolgozták.

Első érdemleges ülést e hónap hetedikére, keddre javasolta az elnök s ezt az indítványt a Ház el is fogadta.

(Polónyi a címer- és zászló-kérdésről.)

Ezután rátértek az interpellációkra s miután Eger Béla képviselő nem volt jelen, Polónyi Géza emelkedett szólásra. Interpellációját, melyet hosszabb bevezetés előz meg, felolvassa. A bevezető részben felsorolja mindazokat az intézkedéseket, amelyeket a múltba legmesszebb visszamenő alkotmányt biztosító törvényeink a zászló- és címer-kérdésre vonatkozólag tartalmaznak. Az interpelláció második pontjában kifejté, hogy az indivisibilitás az inseparabilitás téves értelmezésekre adhat otthont, hogy talán a monarchia két országa területileg, törvényhozásilag és más vonatkozásokban is elválaszthatatlan. Kérde a miniszterelnököt, hajlandó-e megnyugtani a Házat, hogy a jelmondatnak ily értelmezése nincs s az összbírodalomra vonatkozó célt sem foglalja magában, kérde továbbá, mily közös ügyeknél alkalmazzák a kis és nagy címereket.

Az interpelláció így hangzott:

Megegyeztetetőknek tartja-e a miniszterelnök alkotmányunkkal az 1915-ik évi október 11-én őfelsége által Burián báróhoz, mint a magyar alkotmány által nem ismert, ezen minőségében felelősségre nem vonható „Házam miniszteréhez“ intézett királyi kéziratban azon rendeletet, mely szerint „az osztrák-magyar monarchia közös intézményeinek használatára“ az önálló államainkat elhomályosító „közös címer“ megállapította?

Polónyi Géza beszéde közben Beöthy Pál elnök az elnöki széket elhagyja és Simontsits Elemér alelnök veszi át az elnöklést.

Polónyi Géza részleteket olvas fel a német lapokból, amelyek a címerkérdés királyi megoldásával kapcsolatban a birodalmi egységről írnak. A felolvasás közben nagy zaj támadt. A baloldalon többen közbekiáltanak:

— Ezért véreznek a magyar katonák!

Károlyi Mihály gróf: Ez a jutalom!

Polónyi Géza felolvassa List német egyetemi tanár röpiratának azt a részét, melyben a szerző az ausztriai németek és a nagynémetek nagyobb összefoglalását tárgyalja. Rólunk pedig mint a „többi osztrákokról“ emlékezik meg.

Ezután Polónyi szünetet kért, mire az elnök öt percet feltűggesztette az ülést.

öt perc szünet után az elnök újból megnyitja az ülést. Polónyi Géza folytatta beszédét,

fejtegette a pragmatica sanctio közjogi jelentőségét és Ausztria-Magyarország kölcsönös helyzetét az indivisibilitás az inseparabilitás alapián.

Ujabb szünet után Polónyi Géza folytatja beszédét: A cölöpii hadparancs mezejelenése, mondja, súlyos alkotmányvi hibát volt. A hadsereg első sorban a nemzeté, azután a királyé is. Felolvassa Roda-Roda hivatéri tudósítását, amely szerint az elfoglalt Kragujevacban „német-osztrák és horvát zászlókat tüztek ki. Roda-Roda is azt kérdezi önkében, miért nem tüztek ki magyar zászlót? Diadalmos katonáink horvát lobogó alatt vonulnak fel. A közös címer sohasem fogja a külföldön hirdetni a magyar államiságot, hiszen Dalmácia, amely törvényesen hozzánk van csatolva, az osztrák címerben is megvan, ugyan így Bosznia is mind a két címerben található. Mit keres Erdély címere bosnyák, horvát és dalmát címerek között. Erdély nem kapcsol rész, hanem Magyarország szerves része. A nemzetnek ugy látszik mindig csak kötelezettséget kell teljesíteni, de jogokat, nem kap soha. (Élénk helyeslés a baloldalon.)

(Tisza a paritás érvényesítéséről.)

Tisza István gróf miniszterelnök az interpellációra szonnal válaszolt.

— A horvát címer dolgában — jelentette ki — a kormány az 1868 XXX-ik törvényeink alapján áll és ezt ismeri el kötelezőnek. Közjogilag teljesen kielégítő közpécimer lesz. A tengerészeti lobogónál a mostani színek mellett igyekeztünk megmaradni, mert a piros és fehér szín igen nagy szerepet játszott a magyar történelemben az Arpádok és Mátyas alatt. A másik tengerészeti címer nem az uralkodóház címere. A hadilobogó a két állam paritását fejezi ki. Két szuverén állam címere van itt egymással szembeállítva. (Zajos helyeslés.) A dalmát címet 1874-ben állapították meg és Ausztria négyszáz éves tényleges birtoklás alapján a maga címerébe is felvette. Ami a bosnyák címet illeti, hiba lett volna kihagyni a magyar címerből. Igen nagy súlyt helyeztem rá, hogy dualisztikus paritást éppen most juttassam érvényre. Ezen az elven részt útni nem engedek. (Zajos taps a jobb oldalon.) Boszniához a magyar államnak kétségtelenül történelmi jogai vannak, viszont 1878-ban a monarchia hadereje szállta meg és így mindkét államnak joga van Boszniával rendelkezni. Az egyedül helyes megoldás tehát az volt, hogy mindkét címerben bent legyen Bosznia címere. Közös címer és jelvény 1867 óta szükséges a közös intézmények használatára. Hogy teljes mértékben érvényesül a magyar kormány felelőssége, az kitűnik a királynak a magyar miniszterelnökhöz intézett kéziratából is. A címer és jelvény-kérdés rendezése 1867 óta őfelsége fejedelmi jogkörébe tartozik. 1874-ben is a király rendezte az egyesített magyar címet. Fejtegeti a pragmatika szankció és az indivisibilitás az inseparabilitás kitétel lényegét. A közös címer jellegét azt jelenti, hogy az abban feltüntetett országok egységesen birtoklandók. Abban igaza van Polónyinak, hogy sok rosszakaratu fordítással találkozunk Ausztriában és sok jóhiszemű tévedéssel külföldön. A rosszhiszeműek ellen nem tehetünk semmit, a jóhiszeműeket pedig leginkább meggyőzi a most létesített közös címer. Az osztrák hivatalos terminológiában is tért nyert az a felfogás, hogy a címer a monarchia két államának címere. Attér a cölöpii hadparancsra. Amíg monarchia lesz a világon, az uralkodó legfelsőbb haduri jellege sohasem fog elhomályosodni. A hadsereg szoros kapcsolatát az uralkodó személyével egyetlen monarchiában sem lejtették meg. A címerkérdés rendezésénél azt a célt, hogy a paritás teljes kifejezésre jusson, a nemzeti szín alkalmazásával tisztázták. A fekete-sárga szín jellegét is megállapították, a mely ugyanis kizárólag

osztrák szín. A magyar nemzeti és a fekete-sárga tehát paritásos színek.

A magyar címer ezzel a rendezéssel elfoglalja a közös intézményekben azt a helyet, amely ősi jogon a 67-es törvények értelmében megilleti. Ez tehát nem valami vívmány, hanem a régi igényeknek ő felsége spontán kezdeményezése révén való megoldása. Nem vindikállok magamnak érdemeket, de vindikálom a hazafiai örömet és elégtételt, hogy e munkában részt vehettem, mert azt hiszem, hogy hasznos és hazafias munkát végeztem. (Lelkes éljenzés és taps a jobboldalon.)

Ezután Polónyi Géza reflektált a miniszterelnök szavaira. Elismerését fejezi ki a miniszterelnök iránt, de pótló felvilágosításokat kér.

(A háboruban szerzett területek sorsa.)

Tisza István gróf: A monarchia háborút visel. Ha a háboru területgyarapodással jár, akkor csakis Magyarország beleegyezésével lehet az új területek sorsáról dönteni. Ugyanez a jog illeti Ausztriát is. Nem osztózásról van szó, hanem közös egyetértéssel határozzuk el a háboru révén szerzendő területek sorsát. A címerkérdésben a király utasítására a külügyminiszter fogja kidolgozni a részleteket a magyar kormány felelőssége mellett. (Élénk helyeslés.)

(A többi interpelláció.)

Ezután Bernáth Béla interpellált a részlegesüzésélet ellátása dolgában.

Szabó István (nagyatádi) a tengeri rekvizálás hibáit teszi szóvá.

Ghillányi Imre földművelési miniszter válaszolt az interpellációra és kijelentette, hogy a rekvizálásnál a hatóságok vigyázzanak, nehogy a magánosok érdekeit megsértsék. Bernáth Béla interpellációjára válaszolva a miniszter kijelenti, hogy kellő részleges beszerzése addig lehetetlen volt. A kormány a részleges tulajdonosával megállapodott és valószínűleg sikerül kellő mennyiséget előállítani.

Ezután felolvasták a király, Frigyes és Jenő tőharcok választásüzenetét. Az ülés három órakor ért véget.

Görz elfoglalásáig halasztják az olasz kamara összehívását.

Tátratt tudósítás.

Róma, december 1.

A tegnapi minisztertanácsot újra elhalasztották. Salandra expozéjával még mindig nem készült el. Remélik, hogy a kamara megnyitása előtt még is sikerül Görzöt elfoglalni. (Ha addig akarják halogatni a kamara megnyitását, míg Görzöt elfoglalják, akkor esetleg sohasem ül össze az olasz képviselők díszes társasága.)

Salandra nyilatkozni fog.

Genf, december 1. Római lapok, melyek rendszeresen hivatalosan vannak értesítve, jelentik, hogy a kamara megnyitásán Salandra erőlyes támadást fog intézni Ausztria-Magyarország ellen. Salandra tiltakozni fog Ausztria-Magyarország hadviselése ellen és ki fogja jelenteni, hogy a szövetségesek között teljes az egyetértés és Olaszország a párisi haditanácsban részt fog venni.

Görzért — Velencét.

Kopenhága, december 1. A semleges külföldi sajtó komolyan tárgyalja Görz bombázását. Általános a vélemény, különösen a

semleges északi sajtóban, hogy, ha az osztrákok és magyarok holnap lángba borítanák Velencét, műkinöveivel együtt, akkor az entente-lapok bizonyosan telekiabálnák a világot a barbárság miatt. Pedig az osztrákok és magyarok ebben a tekintetben csak azt cselekednek, amit az olaszok tesznek, amidőn min-

den katonai szükségesség nélkül elpusztítják Görz városát.

Olasz szociálisták a háború ellen.

Lugano. Milanóban a szociálisták háború ellenes tüntetést rendeztek. A nacionalisták viszont azt követelték, hogy Németországnak is üzenjék meg a háborút s hogy avatkozzanak be a balkáni akcióba.

Három oldalról körülzárták a francia csapatokat.

(Oktalanság volt a szalonikii expedíció. Σ Visszavonulóban vannak a szövetségesek.)

— Távirati tudósítás. —

Budapest—Szófia—Athén, december 1.

Pancse Dorev budapesti bolgár tőkonzul Radoszlavow minisztereinktől a következő kiegészítő jelentést kapta a november 28-iki hivatalos jelentéshez:

— A hadsereg vezérkarának eddig naponta kiadott jelentései a hadműveleteket mindenkor állásuk szerint változták, anélkül, hogy megemlékeztek volna azokról a frontrészekről, amelyek a helyzet változtatlan maradt. Ez áll különösen a déli fronton, ahol az angolok és franciák tétiensége folytán a vezérkari jelentések csak keveset mondhatnak az ott lejátszódó hadműveletekről.

Hogy a halgatás téves értelmezésének idebe vágjunk és nehogy azt kudarcaink jelének tüntessék fel, a hadsereg vezérkara közli, hogy az angolok és franciák hadműveletei csakis a Cserna völgyére szorítkoztak. Az angolok és franciák nemcsak hogy nem jutottak azon állásoknál előbbre, amelyeket csapataink megérkezésük birtokukban tartottak, hanem még néhány kilométerrel eme állások mögé vetették vissza őket.

Minden kísérlet, hogy a folyótól északra jussanak, eredménytelen maradt. A Cserna balpartján egyetlen szerb vagy francia sem áll. A Cserna mentén, a folyó torrásától torkolatáig a szerbek és franciák az összes hidakat elpusztították visszavonulásuk céljából.

Az egész angol-francia hadsereg, kivéve a Dlassic-hegytől délre a Strumica ellen operáló osztagokat, a Vardar és a Cserna szögében három oldalról körül van zárva.

Az expedíciós csapatok visszavonulása.

Szófia, december 1. Athéni jelentés szerint az entente-csapatok visszavonulása már néhány napja folyik. Az expedíciós hadseregnek sok viszontagsággal kellett megküzdenie, amelyek a visszavonulásnál még jobban sújtották, mint az előrenyomulásnál. Mennél messzebbre értek a tengerparti táborból, annál nehezebbé vált a csapatok ellátása, élelmezése. Az inséggel küzdő görög lakosság csekély élelmikészletét elrejtette s így sem vásárlás, sem rekvirálás útján élelmet szerezni nem lehetett. A visszavonulás idején még rosszabb a helyzet. Nagy baja az expedíciós hadnak, hogy nincs és nem volt használható térképe. A görög hadvezető-

ség — semlegességére utalva — megtagadta térképei átadását, a szerbektől pedig csak igen kevés számú jó térképet szerezhettek a franciák és angolok.

Új francia csapatok érkezése.

Páris, december 1. A Havas-ügynökség jelenti: Francia csapatok Krivoláktól északra megtámadták a bolgárokat. Drussikot elfoglalták a franciák és folytatták támadásukat. Nagyobb francia és angol erők érkeznek szakadatlanul a frontra. A szerb hadügyminiszter Gevghelibe érkezett. A Szerdzsik elleni légi támadás alkalmával az angol repülők megállapították, hogy az egész Aegei-part bolgár kézen van és török katonák sehol sem állottak. Az angolok ebből azt következtetik, hogy a törököket a támadó oroszok ellen fogják vinni.

Oktalanság a Balkáni expedíció.

Bern, december 1. Ropington ezredes oda nyilatkozott, hogy a szövetségesek okatlanul cselekednének, ha nagyobb sereget küldenek a Balkánra, ahol körülbelül egymillió katonájuk van a középponti hatalmaknak a török és bolgár seregek nélkül. A döntő ütközetek ugyanis a nyugati harctéren fognak lefolyni, Olaszország csak észszerűen cselekszik, ha nem forgácsolja szét erejét.

A franciák hadmozdulatai a Vardarnál.

Szalonikiból jelenti az Havas-ügynökség november 30-iki kelettel: Miután a szerbek a Kacsanik-szorost kiürítették és visszavonultak, a francia haderőkkel való egyesülésük lehetetlenné vált. Ennek következtében a francia haderőnek Velez felé való előnyomulása is hasztalan volna. A csapatoknak Krivolák felé való visszavonulása Demirkapu felé, amely az operációk bázisa lesz, ahol nagy erők gyűltek össze, megkezdődött. Bolgár forrásból származó hírekkel szemben megállapítható, hogy a francia haderők a Vardar balpartján elfoglalt hadállásokat tartják.

Trákiában török haderő áll.

London. A Times jelenti Szalonikiból: Itt nagy nyugtalanság uralkodik, mert Trákiában egy nagy, négy hadosztályból álló török hadsereg van.

Királysértéssel vádolt bírósági tisztviselő.

(Levél Petár királyról.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Nagyvárad, december 1.

Erdekes és izgalmas tárgyalás volt a nagyváradai törvényszéken, a mely Bánvay László dési járásbírói tisztviselőt királysértés miatt vont felelősségre. A tisztviselő ellen egy levele miatt emelt vádat az ügyészség. Ebben a levelében, a melyet sógorodjének, özvegy Nagy Józsefnek írt, ezek a kifejezések voltak:

— ...Ne szomorkodj, mert mind meghalunk, de nem a háziért, hanem a perzsa üvegek közt dobzódnó koronás fők nagyvárai hóhortia miatt. Elég szomorú, hogy ilyen háborút kell viselnünk, a melyhez semmi közünk.

Az ügyészség ezt a passzust inkriminálta Bánvay Lászlót királysértés miatt helyettesíték vád alá. A tárgyalás érdekes incidenssel kezdődött. Hermann elnök intett a vádlottnak:

— Hozzon egy széket és üljön le!

Farkas István dr. királyi ügyész tiltakozott az udvariasság ilyen formája ellen.

— Kér m — mondotta — ott a vádlottak padja, a vádlottnak ott a helye. Ne méltóztatásuk kivétel tenni, különösen olyan vádlottal szemben, aki királysértés miatt áll itt.

— Engedelmet kérek — szól az elnök — ez törvényadta jogom s ezzel élek.

Az ügyész ismét energikusan protestált, az elnök pedig fenntartotta intézkedését. A vádlott széket hozott és helyet foglalt a bíróság előtt.

A vádlott kiballgatása következett. Emelt hangon jelenti ki, hogy a kifejezéseket nem a mi királyunkra értette, hanem Petárra és a rokonságára. Ősz királyunkat, aki mártírként szenved, akinek öreg korában kell akarata ellen háborút viselni, hódolattal szereti.

— Katona volt, mikor a levelet írta?

— Be voltam sorozva. Nagyon el voltam keseredve, hogy el kell pusztulni a szerbek gazsága miatt.

Kállay Jenő és Gönczy Gyula tanuk azt vallották, hogy a vádlott előtűk is a szerb királyt gyalázza.

— Kérem — mondotta Kállay — én még tovább megyek, én még elkeseredettebben szídom Petárt.

Felolvasták a dési törvényszéki elnök bizonyítványát, mely szerint a vádlott szorgalmas, megbízható tisztviselő.

Farkas István dr. királyi ügyész határozó vádbeszédet mondott, amelyben azt bizonyította, hogy a levél kifejezéseit nem lehet félreérteni s azok másra, mint királyunkra nem vonatkozhatnak.

Medvigy Gábor dr. védőbeszéde után a bíróság visszavonult s nemsokára kihirdette ítéletét, amellyel Bánvay Lászlót telmenti a vád alól.

Az ítélet indokolása szerint a bíróság elfogadta a vádlott védekezését, hogy kifejezéseit a szerb királyra értezte, annál inkább, mert öfelsége nem perzsa mellett szokott tobzódni, hanem munkában töltötte életét és legfőbb vágya mindig a béke volt. Az ügyész felebezzett.

Orosz akció Románia semlegessége ellen.

(A Balkánra szánt hadsereg. — A cár büntetni akar. — A román kamara hangulata.)

Távirati tudósítás.

Bern — Bukarest, december 1.

Londonból jelenti a Corriere della Sera: Az orosz intervenció a Balkánon már csak rövid idő kérdése. Besszarábiában kétszáz ezer orosz katonára áll, akkikkel nyilván Romániára akarnak pressziót gyakorolni, hogy semlegességét föladván, az oroszokkal együtt támadja meg Bulgáriát. Az oroszok a támadást a Balkánon állítólag szárazföldön és tengeren egyszerre akarják megkezdeni. Az orosz flotta egy jelentős része és Oroszország legújabb dreadnoughtjai lépnek akcióba. Varna és Burgas blokádját pedig tengeralattjárókkal akarják végrehajtani.

A cár „megbünteti” Bulgáriát.

Athén, december 1. Szalonikiból jelentik: A cár hosszú táviratot küldött Péter királynak és Pasiósnak. Kijelenti, hogy a szabadító cáseregei indulásra készen állanak, hogy megmentsék Szerbiát és megbüntessék Bulgáriát.

Az orosz expedíció fővezére.

Bukarest, december 1. Az Epoca című lap Renibe kiküldött külön tudósítója jelenti: A Bulgária ellen irányítandó orosz hadsereg főparancsnoka, nem — mint több ízben jelentették — Kuropatkin tábornok lesz, hanem Carbakow tábornok, akit a cár, amikor Reniben tartózkodott, személyesen nevezett ki új tiszttségére.

Gyorsvonat Bukarest — Pétervár közt.

Usernovic. Pár hét óta orosz vasutasok lázasan dolgoznak a Bukarest — Jassy — Pétervár közötti direkt gyorsvonati összeköttetés létesítésén, ami a románoknak már évek óta óhajtott terve. Jassyban és Ungheiben meggyorsították a vasut és hidépítési munkálatokat. Orosz mérnökök és munkások e célból már két hónapja időznek Jassyban. Nyilvánvaló, hogy Oroszország a gyorsvonatkapcsolat felállításával kedveskedni akar Romániának.

Nem alakul újjá a Bratianu-kabinet.

Bukarest, december 1. Az Inaite, amelynek kitűnő összeköttetései vannak a kormánnyal, ismeretese, beavatott forrásból jelenti, hogy a román kormány tervezett újjászervezése elmarad. Ez Bratianu miniszterelnöknek legújabb elhatározása, amelyre a különböző pártvezérekkel való tanácskozása eredményeképpen jutott. A miniszterelnök ugyanis meggyőződött arról, hogy a kormány újjászervezését a háborúpartiak a kormány ellen folytatott harcra használnák fel. A helyzet ma különben is túlságosan komoly ahhoz, hogy Románia ilyen belpolitikai ügyek rendezésével foglalkozhassék.

A kormánynak szolidaritásnak és összetartósnak kell lennie, hogy felvehesse a harcot az ellenséggel. A kormánynak minden egyes tagja kész, minden miniszterének tetteiért, esetleg hibáiért is magára vállalni a teljes felelősséget. A kormánynak az a meggyőződése, hogy a jelenlegi kabinet tagjainak együtt kell győzniük, vagy megbukniuk. Ezért a kormány újjászervezésének terve, amellyel pedig a miniszter-

elnök a legkomolyabban foglalkozott, bizonytalan időre elmarad.

A russzofilek a román kamarába.

London, december 1. A Times értesül Bukarestből, hogy az Unionista Föderáció kamarai csoportja Jonescu és Filipescu vezetésével elhatározta, hogy minden egyes kérdést, amely a külpolitikai viszonyokkal, vagy a belpolitikával összefüggésben áll, a kamara jelenlegi ülészekán sürögősen fog tekinteni. A kamara legutóbbi ülései során ezeket a kérdéseket a kormány kívánságára nem vitatta.

Bukarest, december 1. Ferekide, a kamara elnöke abban a beszédben, amelyben köszönetet mondott megválasztatásáért, kijelentette, hogy különös igazságtalanságra egyáltalában nincsen ok, amikor a román nemzet képviselői hazafias és nemzeti érzelmeiknek adnak kifejezést (Az elnöknek ez a megjegyzése Millo megveretésére vonatkozott.)

— Hallgatások, gondolkodások és dolgozatok — folytatta beszédét a parlament új elnöke. — Csaldók az, aki azt hissi, hogy a románok nem egységesen éreznek; mindannyian egyenlők vagyunk és a végsőig teljesíteni fogjuk kötelességünket, ha felszólítanak rá.

LEGUJABB.

Erkezett éjjel 2 órakor.

Rotterdam. Londonba érkezett hivatalos jelentés szerint a török hadseregnek Mezopotámiában történt megerősítése következtében Tawnshead tábornok állását a Tigris tolyam mentén hátrább helyezte.

Wellington. Az itteni löszergyárban robbanás történt. Harminc munkás meghalt.

Budapest. A Pester Lloyd jelenti Csernovicból: A besszarábiai fronton néhány nap óta teljes nyugalom uralkodik. A hóvihár és a fagy az oroszokat arra indította, hogy támadásaikat beszüntessék. Az oroszok berendezték magukat télire és előkészített süllyedőkre vonultak vissza.

Kopenhága. A londoni Star jelenti, hogy az entente állítólag megegyezett volna Romániával. Ezzel szemben a párisi lapok Románia magatartását megbízhatatlannak tartják és Bratianut renyegetik.

Genf. A francia sajtó félhivatalosan arról értesül, hogy Görögországgal a viszony újból kielesült. Miután a görögök lehetségesnek tartják az entente visszavonulását a Balkánról, a görög király nem siet a végleges válasszal.

Stockholm. Péter szerb király meneküléséről és állapotáról újabban a következőket jelentik: A király a lóháton való szökésnél ériási nélkülözéseket szenvedett. Harminchat óráan át volt például esedél nélkül.

A grádói játékbank pere.

(Erkölcsteien-e a fürdőhelyi haszárjáték?)

Távirati tudósítás.

Bécs, december 1.

Jogász körökben, továbbá a fürdőhelyek üzleteiben rézes intézetek vezetői között értékes izgalommal várták a bécsi törvényszéknek a fürdőhelyek játékkaszinóira vonatkozó elvi jelentőségű döntését, melyet a következő ügyben provokáltak: Az 1918. év fürdővidéki kezdőén a Triest melletti Grádóban megalakult a „Cercle des Etrangers” nevű játékkaszinó, melynek megnyitását a Triestben székelő osztrák tengerpartok helytartósága engedélyezte. Több megenyített játékon kívül játszották a „Petit chevaux” nevű lovaceka játékhoz hasonló „Boule”-t, amely a roulettel rokon haszárjáték. A játékbankban, mint formális üzleti vállalkozásban több jöfizeséti egyént alkalmaztak és az egész vállalatot bérbeadták egy francia embernek. A játékban csak gazdag idegenek vehettek részt, a grádói lakosoknak azonban a játéktérmekekben nem volt szabad megjelenniük.

A legnagyobb tét 20 korona volt, a legkisebb pedig 1 korona, azonban az ilyen esekély tétek mellett is nagy volt a nyereségek és veszteségek differenciája, úgy, hogy például egy alkalommal lármásan történtek a bank ellen, mikor egy este az egyik fürdővendég játéka 1600 korona, a másiké 900 korona differenciával végződött. Mikor ezt a haszárjáték számba menő eredményt a montfalconei kerületi kapitányságnak jelentették, a kerületi főnök az 1918. évi szeptember hóban bezáratta a játéktérmet. A kaszinó bezárásával egyidejűleg a cervignaroi járásbírósnál is feljelentették a bank vezetőségét és a járásbírósnak haszárjáték miatt megindította a büntető eljárást a feloszlott játéklklub diszelnöke, ügyvezető-igazgatója és pénztárosa, továbbá három játékos ellen, kik között egy nő is volt. A görzi kerületi bíróság, mint felelős hatóság az összes vádlottakat felmentette.

Az ítélet indokolásában kimondotta a bíróság, hogy az osztrák büntető törvénykönyv 522. §-ának értelmében csak akkor volna haszárjáték tényállás megállapítható, ha a tiltott játékok utálat és közmegegyezéses keltésére alkalmasak lettek volna. Ez az ítélet jogerős is lett. A osztrák királyi főügyész a már jogerős emelkedett felmentő ítélet ellen a jogegyező érdekében semmisségi panaszt adott be a bécsi semmissésköz, amely legfelsőbb fórum kimondotta, hogy a vádlottak felmentése a törvény megsértése. A semmissésköz ítéletének indokolása a következőket mondja: A most uralkodó felfogás és törvénymagyarázat szerint a haszárjáték fogalma alá csak a bosszúságot és erkölcsrontást okozó játékok esik, következésképpen nem is minden haszárjáték büntetendő, hanem csak akkor lesznek büntetendők, ha a közérkölcseiséget veszélyeztetik. Ez a körülmény a jelen esetben megállapítható.

— Az a tény, hogy a játéktérmekekben szigorú feltételek mellett is csak jómódú emberek engedtek be, kétségtelenül bizonyítja, hogy a kaszinó célja nem szórakozás, hanem haszárjáték volt. Az is ellenkezik az igazságérzettel, hogy a kaszinót mentenő az egyes játékosok vagyoni viszonyaihoz mérten aránylag kis veszteség, mert nemcsak a vagyoni biztonság veszélyeztetése veszélyezteteti az erkölcsiséget, hanem a játékszenvedély feikeltése is. Már pedig a fürdőhelyen létező és túlnyomóan a sze-

remesejüket szolgálataiban álló társaságok a legnagyobb mértékben alkalmasak a játékszenvedély felkeltésére és fokozására, nemkülönben az erkölcsrontás terjesztésére.

TÖRVÉNYKEZÉS.

Helyszíni szemle a csábító lakásán.

(Egy bécsi csomagekereskedő bűnügye.)

Távirati tudósítás.

Bécs, december 1.

Appenzeller Józsefet, Bécs egyik legismertebb csomagekereskedőjét tegnap három heti szigorított fogságra ítélte a büntető bíróság nécsábítás miatt.

A feltűnést keltő és érdekes eset előzményei a következők: Appenzeller József, aki nagy barátja a szép nemnek, megismerkedett egy fiatal leánnyal. A furfangos vívőr erős esztróm alá vette a tapasztalatlan leányt és amikor szünetével előhoz jutni nem tudott, házassági ígérettel szédítette el kiszemelt áldozatát. Bizva az esküvel erősített ígéretben, a leánya meghallgatta Appenzellert és felment a lakására.

A pásztoróra örömei után ismételtén sürgette a leány kedvesét, hogy váltsa be ígéretét. Ez azonban Appenzellernek esze ágában sem volt és kellemetlen helyzetben kapóra jött neki a katonai behívó.

A szerelmes csomagekereskedő ellen a megcsalt leány időközben bűnvádi feljelentést tett csábítás címén. Appenzeller azonban a fronton volt és nem lehetett ellene eljárni. Nemrégiben azonban szabadságot kapott és visszatért Bécsbe, ahol nyomban kézbesítették neki a bűnügyi idézést. Appenzeller kihallgatása alkalmával konokul tagadta, hogy ő az ellene vádat emelő leányt házassági ígérettel elcsábította és a lakására csalta. Ezzel szemben a megcsalt leány váltig hangoztatta, hogy igazán csábítás áldozata. Allitásának bizonyítékeként részletesen le is írta, hogy néz ki Appenzeller garcon-lakása. A bíróság erre helyszíni szemlét rendelt el a csomagekereskedő lakásán. A szemle eredménye beigazolta, hogy a leány valóban pontosan írta le, hogy fest Appenzeller szobája. A bíróság a vádat ezzel beigazoltnak vette és a csomagekereskedőt három heti szigorított fogságra ítélte.

§ Szabadkai bűnper a pozsonyi tábla előtt. Nagy port vert föl annak idején az a családi bűnügy, a mely Sztipics Albert és mások följelentésére indult meg Szabadkán Vécei Jenő dr. tisztviselő orvos, dr. Günther Józsefné, Simonyi Géza főorvosi hivatali irodatiszt, Törzs József dr. ügyvéd és dr. Biach Arnold törzsorvosné ellen. Az illetők ellen egyéb cselekmények miatt is volt eljárás, de a családi ügyet a többi bűnügytől teljesen elkülönítve tárgyalta a pozsonyi törvényszék, amely a szeptemberben megtartott tárgyaláson özv. dr. Günther Józsefné szül. Antalik Margitot négy hónapi, Simonyi Géza irodatisztet három hónapi fogságra ítélte, a többi vádlottakat pedig: mint Vécei drt, Törzs dr. ügyvédet és dr. Biach törzsorvosnét felmentette. Felbontás folytán a napokban tárgyalta ezt a családi bűnügyet a pozsonyi ítélőtábla, amely a törvényszék ítéletével homlok egyenest ellentétes ítéletet hozott. A tábla ugyanis felmen-

tette az elítélteket, a felmentetteket azonban elítélte. Így felmentette özv. dr. Günther Józsefnét, Simonyi büntetését helybenhagyta, de egyúttal elrendelte azonnali szabadlábra helyezését, mert az elszünetett vizsgálati fogsággal büntetését régen kitöltötte. Vécei Jenő dr. tisztviselő orvost s Törzs József dr. ügyvédet három-három hónapi fogságra ítélte a vád megváltoztatásával és dr. Biach Arnold törzsorvos feleségét négy hónapi fogságra ítélte. Az ügyész és a vádlottak felebbeztek a Kuriához.

H I R E K. LEGUJABB.

Erkezett reggel 3 órakor.

Konstantinápoly. A Milli ügynökség jelenti a sajtóhadiszállásról: Az Irak fronton harcoló angol csapatok és parancsnokai méltó tanítványai Kitchener lordnak, az abdurmani hóhérnak. A november 22-én lefoly harcokban Ktesifon táján az állásainkba behatolt angolok az közeli mecszetben hat annak őrzésével megbízott embert megöltek. Három nappal később a törökök visszafoglalták az állásokat és felháborodással látták a templom őrzésével megbízottak megcsontított holttesteit.

London. A Times jelenti Athénből: A négyes entente azon követelésére, hogy a görög csapatokat vonják vissza a szövetségesek által megszállt területről, a görög kormány kijelenti, hogy azt kivihetetlennek tartja, mert ezáltal más nehézségek állnának elő. A kérdés elintézésére esetleg szakértőkből álló bizottságot fognak kiküldeni.

Berlin. Tegnap este a birodalmi gyűléshez a következő szociáldemokrata interpelláció érkezett be: Hajlandó-e a birodalmi kancellar tevénytőzést adni arról, hogy milyen feltételek mellett volna kész megkezdeni a beketárgyalásokat?

— Hetvennyolc éve uralkodik királyunk. Bécsből jelentik: A Wiener Abendpost írja: O felsége Ferenc József császár és király holnap lép be dicsőséges uralkodásának hetvennyolcadik évébe. Trónralépésének ünnepét ismét komoly, nehéz időben üli meg. A háboru zaja még nem szűn: meg még tart a hatalmas küzdelem, amelyet irigy, gyűlölködő ellenségeknek, népeire kényszerítettek. Ferenc József császár és király mindazonáltal teljes bizakodással tekinthet a jövőbe kormányzása új évének kezdetén, mert seregei, szövetségesei győzelemről-győzelemre haladnak. Minél nagyobb lett az ellenségek száma, annál szorosabban sorakoztak Ausztria-Magyarország népei a trón köré és annál szilárdabb lett ama elhatározásuk, hogy az uralkodóért, hazáért életüket, vérüket és vagyonukat áldozzák fel.

— Az entente barát hollandus. Amsterdamból jelentik: Az államügyész hat havi fogságot indítványozott Schröder főszerkesztő, a „Telegraph” című ismert izgató lap szerkesztője ellen, aki egy állítólag beküldött cikkben azt írta, hogy Európa központjában esirkefogók vannak s ezek felelősek a háborúért. Ítélet hozatára még nem került a sor.

— A Marta közgyűlése. Holnap délelőtt 10 órakor tartja a városháza tanácsstermében az aradi Marta gyár közgyűlését, amelyet természetesen igen nagy érdeklődés előz meg. A közgyűlésen, amely nemcsak a gyár jövő fejlődésére, de Arad ipari életének fellendülésére is nagy kihatással lesz, Varjassy Lajos polgármester fog elnökölni. Részt vesz a közgyűlésen, mint azt megirtuk, Lánzy Leó v. b. t. t., a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank elnökgazgatója, tovább ómoravica Heinrich Ferenc, a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank igazgatója, Káldi Jenő, a Magyar Benz Automobilgyár r.-t. igazgatója, Haltenberger Samu Marta gyári vezérigazgató, Rechnitz Béla és Pikler Károly, a Magyar Ruggyantaggyár igazgatói.

— Kétezerötven millió a harmadik hadikölcsön. Budapestről jelentik: Ertesülésünk szerint ma zárták le a harmadik hadikölcsön revidáló munkálatait és ennek eredményeképpen megállapították, hogy a végső eredmény körülbelül kétezerötven milliót tesz ki, vagyis a harmadik hadikölcsön túlhaladta a két milliárdot. Ez az eredmény nem szorul kommentárra, annál kevésbbé, mert a pénzügyminiszterium a jegyzéseket szigorúan ellenőrizte és közérdekből tekintélyes összegű jegyzést nem hagyott jóvá. A két milliárdot meghaladó összeg, amelyet a nemzet az állam rendelkezésére bocsátott, kamatozni fog nemcsak azok javára, akik hozzájárultak a hadviselés óriási terheikhez, hanem mindenki számára, akinek a sorsát a győzelmes háboru előbbre viszi.

— Koromzay Frigyes és Zerkovitz Rezső kitüntetés. Két aradi vasutigazgató Vörös Keresztes kitüntetéséről ad hirt a hivatalos lap legutóbbi száma. Ferenc Szalvator főherceg a háboru alatt a katonai egészségügy körül szerzett érdemeik elismerésül a Vörös Kereszt másodosztályu díszlevelényét a hadikéltménnyel adományozta az Arad-Csanádi Egyesült Vasutak igazgatójának: Koromzay Frigyesnek és az Arad-hegyaljai Vilamos Vasut vezérigazgatójának Zerkovitz Rezsőnek.

— Csodaszerek kitiltása. Szigoru belügyminiszteri rendelet vet gátat egyes külföldi „csodaszerek” áruba bocsátásának, amelyek pedig már termékeny talajra tettek szert a magyar földön. A H. H. Warner & Comp. frankfurti cég Safe készítményeit, az A. Erhard berlini cég Visnervin, a H. Schröder berlini cég Renascin nevű különleges-égét, A. Thierry prearadai cég sokat reklámozott Thierry balzsamát és Centifolia kenőcsét, C. V. Feller stubicai gyógyszerész Elsa fluidát és Elsa piluláit, továbbá a Koia Duber nevű gyógyszerkülönlegességet sítja a forgalmi engedély visszavonását elhatározó rendelet.

— Igazolt új városatyák. A november 14-én megtartott törvényhatósági bizottsági tanválasztáson, tudvalevőleg az első kerületből Embey Iván, a másodikból Zimmermann Károly dr. és a negyedik kerületből Koromzay Frigyes és Just Ferenc került be Arad város törvényhatósági bizottságába. A város igazoló választmányához a letelt tizenöt nap alatt a választások ellen felebbezés nem érkezett be s a bizottság ma délután tartott ülésén ezeknek a tagoknak megválasztását jogerősen igazolta.

— Kitüntetés. A hivatalos lap mai száma közli, hogy a király Bányász Jenő dr., 38. gyalogezredbeli főhadnagyot a signum laudis-sal tüntette ki.

— Vége a jégnek. Két napig vidám zaj esendült a Baross-park kopár fáiközül: a múlt tél óta kisé elfeledett korcsolya-tudás rejtelmibe igyekeztek beletanulni kipirozodott sru leányok és udvaroltak a jég-szavallók, akiknek számát alaposan megapoztolták és korhatárát többségben a tizenhetedik életév alá szorította a háboru. Novemberi jég volt, igazán novemberi: mert amint ma beköszöntött a december: elbucuzott Aradtól a jég. Ma dél előtt már hiába csillingeltek a keresu pikkeles korcsolyák a fégre siető leánykák kariatán, hiába fogtak cikket a fitos orrok: a pompás jégfűk helyett vizes jégkésa intett elő a Baross-parki kocsok köré varázsoló nagyszerű jégpálváról. Elvitte a jéget a december. Természetesen nem véglegesen vitte el. Amilyen szeszélyes most az idő télen és nyáron egyaránt: a tél folyamán még sokszor lesz alkalom arra, hogy üdvözöljük és bucsuztassuk a jéget. És a kedves kis hölgyek, akik talán tulontul elkészredeknek a jég gyors csapodásán, gondoljanak vízszállításra, hogy a haretéren küzdő katonák szív sen látták a korán koményre vált időnek ezt a kis enyhülését.

— Akik ma örülnek. Amikor egy délma-gyarországi városka — lehetett volna ép Arad is — küldöttsége járt a belügyminiszternél, hogy hopenaszolja neki: „nincs nekünk otthon fánk, nincs szentünk, hozni sem lehet, mert a Mav. nem ad vaggont” s arra kérte a miniszter urat, adna néhány vaggont e célra, a miniszter kegyesen s sok jóakarattal válaszolt:

— Vaggont azt — nem adhatok. Ezzel szemben azonban bizo-níthatom az urakat, hogy az ideén — nem is lesz szigorú tél.

A legeslegfelsőbb hadvezetőség — néhány napig úgy látszott — megakart eafolni a kegyelmes urat s ugynevezett farkasordító hidvat küllött a nyakunkra. S ekkor tűnt ki — mennyire önzök tudnak lenni az emberek. Volt egy társadalmi réteg, amely olyan időkben, amikor egy Andrássy-uti palota árán lehet csak fél öl fát venni — üljongó örömmel üdvözölték a hideget, a fagyot. A tegnap a korcsolyázók diadalnapja volt, nekik állt a világ, mi, szegény halandók pedig körmunké fűtük, hogy ne fázzunk. De jött éjszakára egy kis déli szél. Jött s mára . . . Igen a ma a miénk volt, a szegény, nem korcsolyázó halandóké, akik mosolyogva nézhetük azokat, akik tegnap — megváltották jégpálya-szezónegyüket.

— Tanulók ingyen-konyhája. Az Aradi Szegénytanulók Egyesülete ma nyitotta meg a Weitzer-utcai fiúiskola szuterén helyiségében ingyen-konyháját. Ez a humánus intézmény, melyre nagyobb feladat soha nem várt, huszonhetedik éve teljesíti nemes misszióját, évenként a tél hosszú hónapjain keresztül száz szegényorsu gyermeket lát el ingyen ebéddel. A mai megnívó finnpélyes kevetek között történt. Kovács Vince az egyesület főtitkára mondott megható széo beszédet a gyermekekhez. Ezután kiosztották a gyermekek között az első ebédet. A megnyitón az egyesület vezetőségének élén jelen volt az elnök, Hauser ezredesné is. Ugyancsak ma nyitották meg a Napközi Otthonnak az utlepi, a Kossuth- és az Illés-utcai iskolákban levő ingyen konyhát is, melyeket szintén a szegénytanulók egyesülete támogat.

— A fémbeváltás meghosszabbítása. A hadi cölókra igénybe vehető fémtárgyak beváltása, utabb intézkedés folytán, 1916. évi január hó 31-ig meg lett hosszabbítva. Ezen időig tehát okvetlenül módjában lesz mindenkinek a pótlásul szolgáló háztartási tárgyakat beszeresni.

— A háboru és az újságírás. A hadbavonulások minden, nem szigoruan és szorosan hadimunkát végző vállalatnál zavart okoznak. Sok bajjal küzd a lapelállitás is. A helyzetre igen jellemző ez a felhívás, amelyet egy gondosan és jól csinált vidéki magyar lap intézett közönségéhez: — A háboru a Brassói Lapok szerkesztőségi tagjainak számát a harmadára apasztotta. Ez időszerint belső dolgozótársaink közül Szombathi Béla dr., Beregi Endre dr. és Vaida Gyula haretéri szolgálatot teljesítenek, Kendeffy Ötön dr.-t más vidékre sodorta a háborunak szele. Fábán Tibor dr. pedig már részen a hősök temetőjében alussza álmát. Nem lehetetlen azonban az sem, hogy rövidesen utabb kiválások lesznek a szerkesztőségből és hovatovább naponta 1200—1400 nyomtatott sort felolvasó, eredeti anyagunkat a lap szerkesztőjének és bevett szerkesztőjének kell feldolgoznia. Tekintettel pedig a háborus viszonyok szülte azon kényszerre, amely szükségessé teszi, hogy a szerkesztőség valamelyik tagja állandó evidenciában legyen a nap minden órájában érkező táviratok felfogására, kénytelenek vagyunk emb rfeletti munkánkra való hivatkozással, a háboru tartamának idejére a következőket közölni:

A jövőben, elfekín've feltállenül közérdekű, vagy hatósági közleményektől, valamint azon közlésektől, amelyeknek anyagát eddig is magunk dolgoztuk fel, a jövőben csak kifogástalanul megszövegezett és tisztán írott kommunikéket vesszünk át közlés céljából. Rövidített szavakból, vagy csak odavetett megjegyzésekből álló semmitéle nyilatkozatokat, köszönetnyilvánításokat, műsorokat nem vesszünk át. Ugyanazon kommunikékat, kivéve méltánylandó eseteket és egészen rövid terjedelműeket, másodízben nem közölünk. A kommunikék mindenkor a Brassói Lapok szerkesztőségében (Lem.) adandók le: délután 3—6 óráig.

Amidőn ezen kényszerű intézkedésünk jogosultságának elismerését kérjük, ismételtlen jelezük, hogy ez csak azon időre vonatkozik, mialatt a minimumra redukált szerkesztőségi apparátusra báramlik a mindennapi igen nagy hirszo'gáti anyag feldolgozása.

— Kossuth-óvoda az aradi faluban. Az aradi Kossuth asztaltársaság még augusztusban tartott heti értekezletén elhatározta, hogy az Arad város által építendő zemplénmezei község állami óvodájának költségeihez 1200 koronával járul hozzá. Az építendő óvoda Kossuth Lajos nevét viseli és ezt az óvoda falában elhelyezendő márvány táblával megörökítik. Az óvodához Varza József egy teljesen felszerelt aítót és Sebessy Ferenc a tanterem berendezését, díjtalanul szolgáltatják. Az asztaltársaság most azzal a kéréssel fordul a város tanácsához, hogy az emléktábla szövegezését bízzák az asztaltársaságra.

— Mikulásra a legszebb játékok és ajándéktárgyak legolesőbban Fischer Simon Nagy Aruházában, Szabadság-tér 12. szerezhetők be. 227

— Adomány. Mayerhoffer Lajos a kárpáti felvak újjáépítésére 20 koronát adományozott (és nem tized), a polármesteri hivatalba beszo'gáltatott gyűjtőiven.

— A közeli karácsonyi ünnepekre már naponta érkeznek a legszebb ajándékok a Fischer Aruházába a Szabadság-téren. Gyermekkoscsik gyönyörű választékban és össze- csukható gyermekszékek. Olcsó árak! Fischer Aruház a Szabadság-téren. 227

— Legújabb divatlapok Kerpelnél. 198

— Uzleti könyvek, u. m. strazzák, fő- könyvek és irodai cikkek Kerpelnél. 198

— Fűtsünk papírral! A drága fűtőanyag mellett sokat megtakarítunk, ha a tüzelésnél olcsó hulladék papirt használunk. Ilyen hulladékpapir kb. 50 kilós bálákban csomagolva kapható: bálanként 2 koronáért az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

— Apróhirdetések az „Aradi Közlöny” részére felvétetnek a Messenger-boy irodában Deák Ferenc-utca 8. Ugyanitt kapható az Aradi Közlöny.

— Postacsomag, ajánlottlevél és utalvány feladási könyvek egész vászonkötésben, arany címnyomással kaphatók 1 korona 50 fillérért az Aradi nyomda részvénytársaság nyomdájában József főherceg-ut 22. sz., a Kossuth-szoborral szemben.

Tábori előfizetőink és olvasóink b. figyelmébe.

Miután tábori postautalványon az írásbeli közlemény nincs megengedve, arra kérjük azokat, akik a háboruból pénz küldenek, hogy egyidejűleg küldjen levelező-lapon jelezzék, hogy az összegeket milyen célból küldötték.

Hős vezérkari tisztek.

(Önként elhatározott döntő támadás.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, december 1.

A hadügyminiszterium közli: A cseszniki-i véres ütközetekben egyes harcoló oszro- tunknak orosz túlerő rendkívül heves támadásait kellett feltartóztatnia. Kimeríthetetlennek látszó tartalékokból új és új tömegek rohantak ellentünk és a tömegek fölött a rendkívül kedvezően elhelyezett orosz tüzéség megsemmisítő shrapnellűzet zúdított ránk. Ez redeink rettenetes veszteségeik dacára is órák hosszáig rendületlenül kitartottak helyükön. Az ott harcoló két hadosztályunknak különösen a balszárnyát támadta az orosz folyton megújuló hatalmas rohamaival úgy, hogy itteni had- erőnknek egyes részét kénytelenek voltak helyüket lassanként elhagyni.

Ez időben a fenyegetett balszárny mögött tartózkodott a szomszéd hadosztály vezérkari főnöke: Heller Farkas vezérkari alezredes. Felismerve a pillanat veszedelemességét, a hátráló legénység élére pattan, elszánt magatartásával hamarosan észretériti az embereket és azok magukat összeszedve az ellenséges tüzéség pusztító keresztűze dacára újból a régi állásukba törnek előre. Ez az előretörés oly heves és oly magával ragadó volt, hogy a hadosztály szomszédos részei is új bátorságot és bizalmat merítve együtt rohannak az áradattal. Dörgő „Hurráh” kiáltások és O Felségsz élte- tése közben vaserővel veri ki a hadosztály az elképedt ellenséget túlereje dacára úgy, hogy az véres fővel menekült. Nagy lélekjelenlétre való hőstetért Heller alezredes a hadidisz- tmenyes 3. osztályu vaskorona rendet nyerte jutalmul.

A K. . . . előtti harcokban a telefon- összeköttetés a hadsereg parancsnokság és az egyik elől küzdő hadosztály között megszakadt, mely okból egy fontos parancsot nem lehetett továbbítani. Az a veszély fenyegette tehát a hadosztályt, hogy az általános helyzetről nem lévén kellően tájékozva és a hadseregparancsnokság új rendeleteit nem ismerve, nagyon

Bródy Sándor: Lyon Lea az Urániában.

előre tör a felle érde és kevésbé áttekinthető terepen. Frank Lajos vezérkari százados es ebből parancsot kap, hogy a hadosztályal minden áron létesítsen kapcsolatot és vigye meg neki azt a parancsot, hogy az új védelmi vonalon ássák be magukat. Egy szakasz gyakorlat adnak melléje. Ezzel indul este a hadosztály felkeresésére. Habár a sötétség beálltával a tájékozódás nehéz, volt az erdős vidéken, mégis sikerült a nevezett századosnak az összeköttetést helyreállítani. E közben rájött, hogy a hadosztály már jelentékenyen messzebbre haladt volt előre mint a hadvezérparancsnokság akarta és hogy ez a körülmény az általános helyzetre nemhogy káros, hanem előnyös befolyással lehet. Súlyos felelősségének teljes tudatában arra határozta lehatározta magát, hogy az előbbi parancsot nem is adja át, hanem inkább azt kéri a hadosztály parancsnokság lelkére, hogy csak maradjon megnőve az elért állásban. Másnap valóban nagy jelentőségűnek bizonyult es az előretoltság a harc további alakulására nézve. Frank százados azért, hogy a felelősséget magára vállalta, legfelsőbb elismerésben részesült és a katonai érdemkereszt szelvény viselő bronz katonai érdemérmét kapta meg.

VÁROS ÉS MEGYE

Sorrendje az Arad város törvényhatósági bizottsága által december hó kilencedikén d. u. 4 órakor tartandó rendes havi közgyűlésben tárgyalás alá kerülő ügydara-boknak. 1. Polgármester havi jelentése. 2. tanács beterjeszt a néhai Bing Vilmos által az aradi siklóházi iskola elállításra hárított 500 korona készpénz hátrahagyásról készített alapító levelet jóváhagyás végett. 3. Esztergom vármezeje törvényhatósági bizottságának átirata a mezőrendőri törvény revíziója tárgyában. 4. A polgármester előterjesztése a közigazgatási bizottságnak újból való megalakítása iránt.

Új könyvek.

* **Uj Idők.** A Herczeg Ferenc szerkesztésében megjelenő kitűnő heti lap élen ott találjuk Osthó Kálmán „A variu a toronyórán” című érdekes és bájos regényét. E beszélgetés Krudy Gyula írt „A sárkányfejű ház” címmel. Apróbb cikkek stb. tartják még a lap szövegét. A képek közül kiemeljük Osthó István „A balaton parján” című festményének művészi reprodukcióját. Képeket a különböző barc-terekről. Továbbá az ellenségeink táborából című fényképsorozat. Mühlbeck Károly teji-ocsi, Déri Ferenc arcképe stb. található még az illusztrációk között. Az Uj Idők előfizetési díja negyed évre 5 korona. A kiadóhivatal Budapest, VI., Andrássy ut 16. sz.

* **A világháború naplója.** A Magyar Könyvtár Ily című füzet sorozatából most már a VI. füzet jelent meg, mely az 1915. március—áprilisi eseményeket foglalja össze. A kárpáti hadjáratnak a mi javunkra való eldőlése s ezenkívül az összes harcok eseményei, tengeren és szárazon egyaránt. Ezenkívül ez a füzet is számos érdekes cikket közöl hadtudósaitól és katonai írók tollából. Molnár Ferenc, Lázár Miklós, Moravházy István, Franyó Zoltán, Wegener György s mások cikkei teszik a füzetet kiváló érdekességé. A füzet a Lampel R (Wodianer F. és Fiai) cég kiadásában jelent meg; ára 60 fillér.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1915. évi december 2-án:

A Bérlet.

A Bérlet.

A legénybuccu.

Operetta 8 felvonásban.

Közdete este 7,3 órakor.

Felvezető szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

Uraságok és kereskedő urak figyelmébe!

Hadi foglyok és munkások részére nagyobb mennyiségű jó meleg erős téli vattás kabát drb K 15.—
Jó meleg erős téli nadrág drb K 8.—
Jó meleg vastag téli trikó ing drb K 5.—
Jó meleg téli posztó harisnya drb K 4.—
Egy komisz ing és alsó nadrág K 5.—
Egy pár erős munkás bakancs, patkóval és szeges talppal K 25.—
Mint hogy ezen dolgok nagy forralomnak örvendenek, igyekezzenek beszerezni, míg a készlet tart! 4710

Kapható:

Herzfeld Gyula

ruhakereskedésében

Arad, Asztalos Sándor-u.

Olcsó pénzért

Jól világítani

csak villanyal lehet.

Mindennemű villany-bevezetést, csillár át-szerelést a legjutányo-sabbán vállal

Hammer Vilmos

Arad, Szabadság-tér 5-6.

Telefon sz. 96.

Veszek és eladok

regiség butorokat,
antik darabokat.

Hitelekpes egyéneknek részletre is bérbeadok

butorokat

a legelőnyösebb feltételek mellett.
Vidéki megrendeléseket elfogadok.

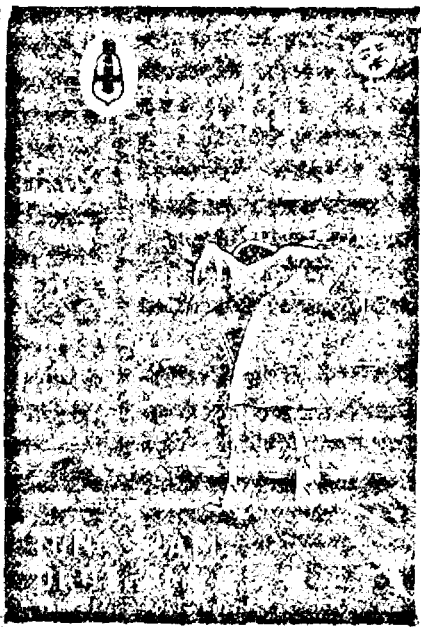
Garai Károly

butorkereskedő (törv. bef. cég)

Aradon, Asztalos Sándor-utca 5. sz.

Telefon 778. sz.

301

HAZAI GYÁRTMÁNY.

Kérje mindenütt az elismert legjobb

TUNGSRAM lámpát.

Gyártja:

az Egyesült Izzólámpa és Villamossági r-t., Ujpest.

3000 alkalmazott.

8781

Ablakredők

Valódi amerikai önműködő ablakredőnyök gyári rak-tára.

Gyermek-kocsik

nagy választékban.

Zimmermann Ignác

norinbergi, diszmu- és játéka-
áru üzletében 1581

Arad, Szabadság-tér 21.

Üzlet megnyitás!

Posztó raktár
ARAD, Zrinyi-utca 1. (Báró Bohus-palota.)
Apollo Színház mellett.

Tel es katonai felszerelési cikkek!

Oltönyök és télikabát szövetek.
Férfiszabók részére béli-s+ruk.
Mindennemű katonaszövetek jutányos árban.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díja a szavak száma szerint számítódik.

Minden szó 4 fillér. Vastagabb betűkkel 8 fillér.

Vastagabb betűkkel kívánt szavak aláhúzással jelzendők.

A legkisebb hirdetés 60 fillér.

Az apróhirdetések előre fizetendők.

A hirdetések délután 1/2 óráig vétetnek fel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

LEVÉLEZÉS.

Önkéntes

névtelen levéllírója, jelentkezők, külföldben havi lapban nevét nyilvánosságra hozom. 4711

Fess aradi leányok!

Három vigkedélyű mérnök hallgató levelezne, a későbbi személyes tisztességes ismeretséggel, feltétlen intelligens, fess úri leánnyal, ki nek szép lapokat küldene. Legmesszebbmenő discretio. Teljes címmel ellátott leveleket. Három mérnök 1915. jellegére Budapest, Műegyetemre kérünk. Fényképpel ellátottak előnyben. 4718

OKTATÁS.

Német tanár, vagy tanárnő kerestetik, hetenként kétszer, az esti órákban, 20-30 személy tanítására. Bővebb felvilágosítást nyújt Bodnár Jakab, gróf Leiningen-utca 12. 4718

ALKALMAZÁST NYER.

Irodistanó

gyors- és gépirónó, jó számoló és jó írással aonnal felvétetik Ehrenfeld Ignác főszernagykereskedésében Aradon. 4704

Ügyes megbíráható

vas, fűszeres segédet keres Weisz János, Marosillye. 4666

ALKALMAZÁST KERES.

Fűszer, osemge és rövidáru 17 éves kereskedő segéd december 16-ára állást óhajtott változtatni. Fizetési igénye havi 60 korona és teljes ellátás. Szíves ajánlatokat kér: Dévay Sándor, Triznay-cég, Szolnok. 4712

Többtagú család

ki házigondnoki állást töltött be és ellátást adott, hasonló alkalmazást keres. Cím a kiadóban. 4709

Egy

jobb házból való leány ajánlkozik úri házba gyermek mellé, vagy szobaleánnyak. — Cím Varjassy Lajos-utca 25. 4707

KIADÓ LAKÁS.

Egy és kétszobás

utcai lakások minden hozzátartozóval azonnal kiadó, Hajó- és Ovári-utca sarkán. 4708

Azonnal kiadó

Petőfi-utca 8., Erzsébet-körúti részen, I. e., ajtó 8., két egymásba nyíló különbejárattal butorozott utcai szoba. 4717

3 szobás

másodemeleti udvari lakás, 1 szoba külön bejárattal, minden komforttal és mellékhelyiségekkel együtt. Petőfi-utca 10. szám alatt azonnal kiadó. Bővebbet a házmesternél.

Andrássy-tér 8. sz.

alatt egy I. emeleti utcai lakás, mely irodának, vagy üzleti célra igen alkalmas, azonnalra kiadó. Bővebbet a házmesternél.

2 szobás

udvari lakások Andrássy-tér 8. sz. alatt azonnalra kiadók. Bővebbet a házmesternél.

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Keresek

keveset használt jókarban levő villanyos elűrt és lámpákat méltányos árban. Ajánlatokat kérem Orczy utca 6/b., 18. 4705

Veszek

lehetőleg új állapotban modern kivitelben egy ábró és hálószoba berendezést. Ajánlatok "Hivatások" jelleg alatt a kiadóba intézendők. 4706

Téli kosztüm,

bluz, cipő, estélyi kabát, különféle női ruha eladó. Megtekinthető a délutáni órákban Szent István-utca 2. szám. 4715

Keresek megvételre

egy Fargon és egy kisebb rugós teherkocsit. Cím a kiadóban. 4714

Őszi Divat Album

1000 ábrával kor. 2-40 Pichler Sándor könyv- és papirkereskedésében Arad, Szabadság-tér 1. 781

Merani oszárkörte

szőlő, többféle alma, citrom és más déligyümölcsöt ajánlok. Galler Anna, Deák Ferenc-utca, Fehér Kereszt épület. 4599

Sárga bagaria,

lack, valamint az összes divatos betétes cipők tisztításához a legjobb szer az "Eos Crém" kapható Aradon kizárólag a Cipő Tözsében. 8405

Fa fűrészelőgép

8 lóerős, teljes üzempépes állapotban eladó Klein Adolfnál, Bercsényi Miklós-u. 17. 4688

KÜLÖNFÉLE.

Irógépeket

mielőtt javíttatna, kérjen ajánlatot Schmoizer és Bodnár műszeresektől Perényi-utca 6. Telefon 888. Ugyanott elsőrendű üzembellek is legolcsóbb árakon. 3175

Városi termék,

kör-termek, megfigyelő állomások fertőtlenítésére legalkalmasabb Carbolsavas mosó szappant ajánl Dr. Földes és H. H. pipere szapan és vegyészeti gyára Arad. Különként 4 koronáért. 12

Apróhirdetések

az "Aradi Közlöny" részére felvételnek a Messenger-boy irodában Deák Ferenc-utca 8. Ugyanitt kapható az Aradi Közlöny.

Kitűnő minőségű

TEA

1/2 kiló 6 korona.

Portea 1/2 kiló 8 korona.

Kapható

Hajós Józsefnél

Arad, Csernovits Péter-utca 25. sz.

Hatóságilag engedélyezett

patkány- és egérintás

új eljárás szerint.

Patkány- és egérintéshez ajánlok patkány- és egérintő-szert. A XX. század legmegbízhatóbb patkány- és egérintő-szere, csak patkányt és egeret öl meg, emberre vagy állatra nem veszélyes, tehát mindenütt elhelyezhető.

A patkány- és egérintő-szert bacillus formában:

1 kis adag 2-300 patkány kiirtására 5 K.

1 nagy adag 3-500 patkány kiirtására 12 K.

"Matteine"

vegyészeti laboratórium

Arad, Tabajdi Károly-utca 1. sz.

Telefon 10-45. 2211

Eladó

egy 168 cm. magas, kicsit deres, sötét paj, 8 éves, Gróf Károlyi Gyula telivér méneseiből származó Primusz ivadék

ménló

(lovagolni is lehet) 4000 koronáért; egy 165 cm. magas, deres, 10 éves, szelíd

hátasló kanca

2000 koronáért. Komoly vevőknek a lovak megtekintésére kocsi küld Magyarbányai állomásra özv. Jakabffy Zoltánné gazdasága, posta Dombíratos. 4889

Aranyat

Ezüstöt

legmagasabb áron vesz, vagy becserél; ugyancsak régiségeket vesz és elad

Losonczy Lajos

óras és ékszerész üzlete

ARAD, Szabadság-tér.

Telefon 944.

A szájüreg desinfectálásánál, valamint a torokbetegséget előidéző

bacillusok előlézésénél, amely különösen gyermekeknél rendkívüli fontossággal bír, mint feltűnően hatásos szer, sehohsem nélkülözhető a **Formodor tablettá.**

Egy üveg 50 tablettával, 2 korona 50 fillér.

Gyöngyfehér fogakat

nyerünk a

Doré fogpaszta

használatával. Nem habzik! A szájüreg desinfectálja, utóíze igen kellemes. Ára egy porcellán-szelencének 60 fillér.

Fejkorpát

leggyorsabban megszünteti

az eddig egyedül ily szer, a világhírű

"Krovil" korpakencőcs.

Ára egy tégelynek 2 korona.

Fenti szerek kizárólagos készítője és egyedül nagy raktára:

HAJÓS ÁRPÁD

gyógyszertára Arad, Andrássy-tér 22. sz. Megyeházzal szemben.

Vezérszerepet töltenek be
a világhírű
TURUL-CZIPŐK

“TURUL”

CZIPŐGYÁR RÉSZVÉNY-
TÁRSASÁG • TEMESVÁR

A monarchia legna-
gyobb cipőgyára.

130 saját fióktelep.
900.000 pár évi gyártás.
1200 munkás és alkalmazott.

Fiókraktár:

Arad,
Minorita palota

Fajalmák.

Jonathán, Batul, Sikulai Kanett.
Bőr, Vanília, Torókhálint, Sóvári
és Citromalma kicsinyben és nagy-
ban legjutányosabb árban kaphatók

Káli Ferenc

gyümölcskereskedésben, Asztalos
Sándor-utca 5. sz. 4501

Eladók

zei, t,

szalonnát,
szappant

(4-5 éveset),

burgonyát

nagyobb mennyiségben, valamint
veszek is. 2539

Kalmár Endre

Arad, Asztalos Sándor-u. 5.
670. Megyei telefon 670.

Kitűnő minőségű

juhturót

nagyobb mennyiségben azonnal
szállíthatók

Albrecht Károly

Erdélyi juh urógyár

Magyszeben.

Árak és minták kérésre ingyen. 4705

Költözők

figyelmébe!

villany bevezetéseket,
csillár átszereléseket
jutányosan végez 481

Kalmár József

villanszerelési vállalkozó
Arad, Salac-utca 2. sz.
242. Telefonszám 242.

Eladó

30 darab uradalmi

sértés

7-8 hónapos mangolica faj. Olm
a kiadóhivataltan. 4698

Mától kezdve

üzletünk

az új helyiségben van

Andrássy ut 22. sz. 3401

Cipő Tőzsde.

Telefon szám 10-44. sz.

Hirdetmény.

Az erdőskereki jegyzőségnél (Arad megye) a jegyzői teen-
dőkben teljesen jártas lehetőleg nős egyén azonnali alkalmazás
mellett, illetőleg azonnali beépéssel alkalmazást nyer. Fizetés
havonként 100 kor. lakkör fejében 18 kor. havonként és az
összes mellékjövedelem.

Erdőskerek, 1915. november 27-én.

Ardeleán Elek

Jegyző.

Minden hét csütörtökjén és pénte-
ken

előhalak kaphatók
maximális árban. — Egészséges

ételburgonya

waggontételenként a legolcsóbb
napj árban.

Luttwák József

Asztalos Sándor-u. 8. 721

Kérjük

igen tisztelt vevőinket,
sziveskedjenek, tekintettel a há-
boru okozta nehéz fuvarozási és
munkáviszonyokra, becses

köszén és koks

megrendeléseik beosztását akkép
megtanni, hogy nekünk a hásho-
szállításra

legalább 2-3 nap

álljon rendelkezésünkre, hogy így
figyelmes és gondos kiszolgálást
kellő időben biztosíthassunk. —

Kitűnő tisztelettel

Kneffel Károly és Fia

köszén és koks nagykereskedése
Boros Beni-tér 2. sz. Telefon 139. sz.

Ha izletes és jó mézes süteményeket szeret, úgy látogassa meg a Szabadság-téren URANIA épületben levő mézészakácsos üzletemet

ahol finom gyümölcskenyeret és teasüteményeket is nagyban és kicsinyben

legjutányosabban nagy választékban árulok. Hadbavonultaknak leg-
alkalmasabb kedvenc. Szives partfogást kér, kitűnő tisztelettel: **Weichelt János, mézészakácsos**